

évek elején érvényesülő kritikusai, tanácsadói és példaadói működése" (Országh László, 1967). (Mh. 1946. július 27. P)

— 115 éve, 1859-ben Cahorsban született Jules COMBARIEU francia zenetudós. Zenei tanulmányait Berlinben végezte. Alapítója és szerkesztője volt a *Revue d'histoire et critique musicales* c. szaklapnak, hosszabb időn át szerkesztette a *Revue Musicale* c. zenei lapot is. Munkái részben általános és zeneesztétikai jellegűek, pl. *Les rapports de la poésie et de la musique* (A vers és zene viszonya), *Théorie du rythme dans la composition musicale moderne* (A ritmus elmélete modern zeneművekben) stb., részben zenetörténetiek (*Éléments de grammaire musicale historique* — A történeti zenei nyelvtan elemei — háromkötetes Zenetörténete: *Histoire de la musique*). Néha az esztétikai és történeti szempontokat egyaránt érvényesíti (*La musique, ses lois, son évolution* — A zene, törvényei, fejlődése) (Mh. 1916. júl. 7.) (Benkő)

— 150 éve, 1824-ben Kiskúnhalason született BANGÓ Péter író, költő, szerkesztő, 48-as szabadságharcos, az *Arad* c. első aradi politikai lap szerkesztője, ügyvéd; Petőfi barátja volt. Versei, prózai írásai az Életképekben, esztétikai dolgozatai (*A korszerű epos; A nagyok és fenségesnek fogalma*) a Kisfaludy Társaság Évlapjaiban jelentek meg. (Mh. 1853. Arad)

— 165 éve, 1809-ben Hamburgban született Felix MENDELSSOHN-BARTOLDY német zeneszerző. Zenei tanulmányait szülővárosában és Berlinben végezte. Düsseldorfban és Lipcsében tevékenykedett hosszabb időn át. Karmesterként fontos szerepet vállalt a XIX. századi Bach-renezánsz megvalapozásában, a lipcei Gewandhaus zenekar fejlődésében. Zeneszerzőként a klasszikus hagyományokért lelkesedett, és kiegyensúlyozottan hasznosította a romantikus zene stílusváltományait. Nyilatványai részben az önálló, hangversenyanyitvány típusát képviselik (*Szentivánéji álom* — ezt később kiegészítette kísérőzenével, illetőleg abból összeállított *Széphidk, Szép Meluzina*). Részben színpadi kísérőzene bevezetőjéül szolgáltak (*Athalia, Ruy Blas*). Szimfóniai tágabb értelemben vett program-művek (*Skót-, Olasz-, Reformációs szimfónia*). A könyvnyomtatás feltalálásának 400. évfordulóját *Dicsőítőének*ekkel köszöntötte. Két oratóriuma a barokk hagyományokig nyúlik vissza (*Paulus, Éliás*). Zongoraművei közül leggyakrabban szöveg nélküli dalai (*Lieder ohne Worte*), kamarazenéjéből *Triói és vonósnégyesei* hangzanak el. *E-moll hegedűversenyben* szerencsésen boldogította meg az érzelmi gazdagság és a kivitelezés egyszerűsége. Zongoraversenyek közül mindössze a *G-moll* került át korunk műsoranyagába. Dalkölté-

zetében Schubert nyomdokain haladt, legsikerültebbek sztrófikus természet- és vándordalai. (Mh. 1847. nov. 4. Lipcse) (Benkő)

Február 4.

— 70 éve, 1904-ben halt meg Ioan C. FUNDESCU román költő, regényíró, népköltészeti gyűjtő. Bolintineanu madorában írt versei (*Vocce Argeşului*, 1859; *Flori de cimp*, 1864) és egy szerelmi regény (*Scarlat*, 1875) mellett értékebb kétkötetes népköltészeti gyűjteménye, amely Hasdeu előszavával jelent meg (*Literatura populară*. Basme, oraşii, păcălituri şi ghicitori, 1867—1875). (Sz. 1836)

— 115 éve, 1859-ben halt meg Alecu RUSSO prózaíró, színműíró, kritikus, a 48-as nemzedék egyik kiemelkedő képviselője. A köztudatban főleg mint a *Cintarea României*, 1850 (Ének Romániáról) c. prózai költemény szerzője él, de a maga korában igen nagy jelentőségű volt munkássága az irodalomszemlélet, a kritika fejlődése, a népköltészeti kutatás és a nyelvészet terén is. Drámakísérleteinél értékesebbek és maradandóbbak lírai hangvételű emlékiratai, tájleírásai: *Piatra Teiului*, 1839 (Hársköve); *Soveja*, 1846; *Amintiri*, 1855 (Emlékek). Értékes színgazdag korfestő írása *Iaşii şi locuitorii lui în 1840* (Iási és lakói 1840-ben) és a román népköltészetéről írt tanulmánya: *Poezia populară* (Alecsandri adta ki 1868-ban). (Sz. 1819. március 17.) Alecu Russo: *Scieri alese*, 1967. Műveiből m: A román irodalom kis tükré I. 1961.

— 125 éve, 1849-ben Tîgăneşti községben (Moldova) halt meg Costache CONACHI költő, műfordító, az első román verstan szerzője. Moldovai nagybojárú családból származott, magas tisztségeket viselt. A 20-as és 30-as években nagyon népszerűek voltak elérikus hangvételű szerelmi költeményei, sok versét megzenésítették és ország-szerte énekeltek. Kötetben leánya, Caterina Conachi-Vogoride adta ki műfordításaival együtt: *Poezii*. Alcătuirii şi tălmăcirii. Iaşi 1856. Kéziratban maradt verstan munkája: *Mesteşugul stihurilor româneşti* (Róman versművészet; mj. 1963: *Scieri alese* c. kötetben). (Sz. 1878. szept. 14. T) Alexics György: *Costache Conachi*. = Heinrich: Egyetemes irodalomtörténet 1905.

— 200 éve, 1774-ben Párizsban halt meg Charles Marie de LA CONDAMINE (Lacondamine) francia mate-

matikus, utazó, a Francia Akadémia tagja. Peruban fokmérést végzett, majd geofizikai mérésekkel és az egységes hosszérték kérdésével foglalkozott. Tudományos munkái mellett érdekes egyenlítői útvjáról írt könyve (1851). (Sz. 1701. január 28. P)

Február 5.

— 10 éve, 1964-ben Bukarestben halt meg Dimitrie G. DINICU, a kiváló gondokaművész, karmester és pedagógus. 1936-tól tanára, 1955-től 1959-ig igazgatója volt a fővárosi Ciprian Porumbescu Zenekonzervatóriumnak. Szakmunkái jelentek meg a gondokaművészet oktatásának módszertana köréből, a zenei előadóművészetéről. (Sz. 1898. május 5. B)

— 10 éve, 1964-ben Budapesten halt meg CSATHÓ Kálmán regényíró és drámaíró, rendező. (Sz. 1881. okt. 13.) M 71. 9. 60.

— 35 éve, 1939-ben halt meg Gheorge ŢIŢEICA matematikus, világhíró román tudós. (Sz. 1873. okt. 17.) M 73. 8. 60.

— 170 éve, 1804-ben Pietarsaariban született Juhana Ludvig (Johan Ludvig) RUNEBERG, Finnország svéd nyelven alkotó legnagyobb romantikus költője, a finn művelődés, a nemzeti függetlenségi küzdelmek kiemelkedő személyisége. Tanulmányai befejezése után helsinki egyetemi magántanár, középiskolai tanár és újságíró, a finn irodalmi életre nagy hatást gyakoroló Szombati Társaság alapítója, 1837-től a porvooi gimnázium latin és görög tanára. Kiemelkedő költői alkotása, amely mély benyomást tett a finn közéletre *Fänrik Ståls sagner* I—II. 1848—1860 (Stál zászlótartó regéi) c. 34 részes elbeszélő költeménye. „A témát az 1808—1809. évi svéd-orosz háborúból merítette, de a mondanivalót már saját korának szűkebbletei diktálták ... A hatásos aktualizálás, magas hőfokú finn hazafias valóságokkal és ritka művészi erővel párosulva, minden eddigi költői alkotásnál nagyobb népszerűséget szerzett Runeberg művének. (Az elbeszélő költeményt bevezető *A mi hazánk* című dal lett a finnek nemzeti himnusza — lefordítva.) Runeberg más költeményei is maradandó értékűek. A korai *Paavo gazda* (1830) a finn paraszt küzdelmes sorsának, közösségi érzésének — nem utolsósorban a „helsinki romantikusok” népszerűtetének — megrendítő erejű dokumentuma. A *Szarvasvadász* (1833) a finn táj leírásával keltette fel a hazaszeretet érzését“ (Dolmányos István, 1972). (Mh. 1877. május 6. Porvoo) Északi csillagok, 1944; Képes: Finn versek és dalok, 1959.